

שם המחקר : תלמידים עם לקויות קוגניטיביות באוניברסיטה: קורס העשרה לימודית באזרחות והכנה

לחיים בקהילה, באמצעות לימודי מחשב באוניברסיטת חיפה

רשות המחקר : אוניברסיטת חיפה

שנה : 2009

מס' קטלוגי : 28

שמות החוקרים : פרופ' שונית רייטר,

טלי ברקוביץ',

נרית קרני-וייזר

תקציר המחקר

העבודה הנוכחית מציגה את היתרונות של קורס באזרחות פעילה המבוסס על מחשבים שנערך באוניברסיטת חיפה לתלמידים עם ליקויים אינטלקטואליים. הקורס התבסס על אימון מתקדם במחשבים לאור ההשקפה שאזרחי העתיד ישתמשו במחשבים כחלק אינטגרלי מחיי היום יום שלהם.

קבוצה של 12 תלמידים, בגילאי 12 – 14 עם ליקויים אינטלקטואליים ברמה קלה עד בינונית, הגיעו לקורס ב"אזרחות פעילה" שנערך במעבדת המחשבים של אוניברסיטת חיפה. המפגשים בקורס נערכו בתדירות של פעם בשבוע, במשך שנה אקדמית שלמה. התכנים שהועברו בקורס כללו: תעודת זהות, המדינה, ממשל, משרדי ממשלה, זכויות האזרח, הזכויות של אנשים בעלי לקויות, חובות אזרחיות והתנדבות אזרחית. הערכת התקדמות תלמידים אשר נבדקה במחקר לפני ואחרי העברת הקורס כללה את השאלונים הבאים: שאלון של P-A-C להתפתחות חברתית שפותח על ידי H.C. Gunzburg ; שאלון של CTRS-R עבור הפרעות קשב ריכוז והיפראקטיביות שפותח על ידי C.K. Connors ; שאלון שפותח באופן מיוחד עבור כישורי מחשב ושאלון איכות חיים של Schallock ועמיתיו. הממצאים הראו כי התלמידים השתפרו באופן משמעותי ב – 3 מתוך 4 מרכיבים של יכולת חברתית (עזרה עצמית, חברות, תעסוקה) והשתפרו בכל המרכיבים של מיומנויות מחשב (Windows, Word, Power Point, Internet). עם זאת, לא הופיע שינוי בתחומים של ADHD ושאלון איכות החיים. לקורס הייתה השפעה חיובית על היכולת החברתית של התלמידים והעצמת כישורי המחשב. הגעה לאוניברסיטה פעם בשבוע בלבד, וחוסר התייחסות ממוקדת לנושאים של סנגור עצמי והכוונה עצמית, היו כנראה הסיבות לכך שלא חל שינוי משמעותי מבחינה רגשית בקרב המשתתפים. גודל המדגם הקטן דורש זהירות בניתוח הממצאים. נדרשים יותר מחקרים בתחום של אזרחות פעילה, כישורי מחשב והחשיפה למתבגרים עם ליקויים אינטלקטואליים בקמפוס האוניברסיטה.

ההשלכות היישומיות של המחקר

יש לפתוח את המוסדות להשכלה גבוהה, אוניברסיטאות ומכללות, לקבלת סטודנטים עם מוגבלויות. כיום ישנן כבר תוכניות במוסדות להשכלה גבוהה כגון אוניברסיטת חיפה, מכללת גורדון בחיפה, מכללת אורנים בטבעון, עבור לומדים עם לקויות קוגניטיביות. מהמחקר הנוכחי אנו מקבלים חיזוק נוסף לחשיבותם של קורסים אלה בהכנה ובהכשרה של צעירים עם מוגבלויות להשתלבות משמעותית בקהילה. אנו גם למדים שיש לשלב בקורסים הניתנים במוסדות להשכלה גם התמודדות שיטתית עם נושאים אישיים הקשורים להתפתחות התחום הרגשי אצל המשתתפים. קורס לסנגור עצמי, או קורס באסטרטגיות למידה, או חיזוק היכולת להכוונה עצמית, הם נושאים בעלי חשיבות רבה להצלחה כוללת של קורסים במוסדות להשכלה גבוהה. השילוב של למידה עיונית עם דינמיקה קבוצתית ועיבוד תחומים אישיים יביא לטיפוח אזרחים פעילים ושבעי רצון בקרב בוגרים בעלי מוגבלויות.